

ADHD EN ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN

Nieuwe richtlijn helpt ADHD-patiënten met verslavingsprobleem

Antwerpen, 11 september 2014 - Mensen met een aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit (ADHD) lopen een hoger risico op het ontwikkelen van alcohol- en drugproblemen. Hoewel dit al langer geweten is, wordt hier meestal weinig rekening mee gehouden bij het behandelen van patiënten met een verslavingsproblematiek. Daarom werd er nu een richtlijn voor verslavingsartsen en psychologen ontwikkeld en uitgetest. Die moet houvast bieden bij het screenen van patiënten met een verslavingsprobleem op ADHD, en het daaraan aanpassen van hun behandeling. De richtlijn is het resultaat van het doctoraatsonderzoek van Frieda Matthys (UAntwerpen, faculteit geneeskunde en gezondheidswetenschappen), diensthoofd psychiatrie in het UZ Brussel, docent psychiatrie aan de faculteit Geneeskunde van de VUB en voorzitter van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD vzw). Dit onderzoek werd gefinancierd door het Fonds ter bestrijding van verslaving.

In de jaren negentig groeide het aantal onderzoeken dat bewees dat de aanwezigheid van een aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit (ADHD) de kans verdubbelt op het ontwikkelen van alcohol- en andere drugproblemen. In een populatie van verslaafden komt ADHD dan ook driemaal zo vaak voor als in de algemene bevolking.

Onbekend en onbehandeld

Het samengaan van een middelengebonden stoornis met een andere psychiatrische aandoening, zoals ADHD, maakt de behandeling complexer en de prognose ongunstiger. Toch wordt ADHD in de verslavingszorg vaak niet herkend en bijgevolg ook niet behandeld. Uit de eerste bijeenkomsten van het Forum Verslavingsgeneeskunde van VAD in 2004 bleek dat ADHD een dagelijkse realiteit was waar veel verslavingsartsen mee worstelden. Dat het bestaan van ADHD door een aantal collega's in vraag gesteld wordt, maakt die realiteit soms extra frustrerend. Er is duidelijk behoefte aan meer kennis en vaardigheden. Met haar doctoraatsonderzoek wilde Frieda Matthys tot een richtlijn komen die deze noden tegemoetkwam.

Uit de praktijk

Bestaand wetenschappelijk onderzoek bood geen soelaas: verslaving is vaak een exclusiecriteria bij onderzoek naar ADHD, en binnen de verslavingszorg wordt ADHD vaak niet als een stoornis gezien. Daarom werd er bij het ontwikkelen van de nieuwe richtlijn voor gekozen om focusgroepen te organiseren. Dankzij de focusgroepen was er in de loop van het proces voortdurend interactie met verslavingsartsen en -psychologen. Die samenwerking was onontbeerlijk. Enerzijds om aanbevelingen te kunnen formuleren, anderzijds om de implementatie van de richtlijn te garanderen.

De richtlijn

Belangrijk in de richtlijn is eerst en vooral dat ADHD zo frequent (13-23 %) voorkomt bij mensen met een verslavingsproblematiek, dat systematische screening aanbevolen is. Wat de behandeling van ADHD bij patiënten met een verslavingsproblematiek betreft, dient medicatie gezien te worden als een onderdeel van een geïntegreerde behandeling. Die behandeling moet vooral gericht zijn op het trainen van vaardigheden: timemanagement, behoeftebevrediging uitstellen, plannen en organiseren, taken aanpassen aan de eigen beperkingen. De overeenkomsten met de vaardigheidstrainingen bij de behandeling van een verslaving zijn treffend.

De richtlijn werd uitgetest in twaalf centra en daarna voorgelegd aan en goedgekeurd door het Centrum voor Evidence Based Medicine (CEBAM). Er werden ook trainingen georganiseerd voor artsen en psychologen werkzaam in de verslavingszorg, om hun deskundigheid over ADHD en verslaving te verhogen.

Stigma en preventie

Bij de terugkoppeling van de resultaten naar het werkveld, kwamen wel nog een aantal onopgeloste problemen naar boven. Vooral stigma blijft een aandachtspunt. Het rust op alle psychiatrische patiënten, maar nog eens extra op patiënten met een verslavingsprobleem. En dan zeker bij problemen met impulscontrole. Deze groep vormt door de gedragsproblemen en de vluchtigheid in de contacten de grootste uitdaging.

Daarnaast is ook preventie een belangrijk item. We weten dat kinderen met ADHD twee keer zoveel risico lopen om een middelengebonden stoornis te ontwikkelen, en dat een kortdurende behandeling van ADHD daar weinig aan verandert. Onderzoek zal moeten uitwijzen welke interventies effectief zijn en hoe lang deze moeten worden voortgezet, om het risico op het ontwikkelen van een verslaving te verminderen.

Voor bijkomende informatie

Frieda Matthys

frieda.matthys@gmail.com

Tel: +32 (0) 2 4749355

Gsm: +32 (0) 485 408921

Over Frieda Matthys Dr. Matthys is erkend psychiater sinds 1982. Naast haar privépraktijk is ze actief als voorzitter van de VAD, ondervoorzitter van iDA, wetenschappelijk secretaris van de VVP en als hoofdredacteur van het tijdschrift "AnD". In het UZ Brussel is zij diensthoofd psychiatrie en docent psychiatrie aan de faculteit Geneeskunde van de VUB. Daarnaast is zij verbonden aan het Medico-Sociaal Opvangcentrum (MSOC) [Free Clinic vzw](#) te Antwerpen. Dr. Matthys nam initiatief als oprichter van het Forum Verslavingsgeneeskunde en van de sectie Verslavingspsychiatrie binnen de VVP (Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie).

www.psychiaterfriedamatthys.be

Over VAD/De DrugLijn VAD, de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw, overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die werken rond de thematiek van alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. De vereniging wil vanuit een gezondheids- en welzijnsperspectief de Vlaamse bevolking in het algemeen en intermediairs in het bijzonder deskundiger maken in het omgaan met alcohol en andere drugs. VAD is de partnerorganisatie van de Vlaamse overheid in het kader van het preventiebeleid van alcohol- en andere drugproblemen. De DrugLijn is de publieksservice van VAD.

www.vad.be

Over UAntwerpen De Universiteit Antwerpen is een onderzoeksuniversiteit, waar grensverleggend en vernieuwend onderzoek wordt uitgevoerd op internationaal niveau. Onderzoek en onderwijs zijn nauw met elkaar verbonden. Onderwijsinnovatie krijgt onze voortdurende aandacht, en bijzondere zorg gaat naar de opvang en begeleiding van onze twintigduizend studenten. De universiteit telt negen faculteiten.

De Universiteit Antwerpen is geen eiland op zich: wij bouwen bruggen naar het onderwijs, de industrie, de volledige maatschappij. Met haar vijfduizend werknemers is de Universiteit Antwerpen een van de belangrijkste werkgevers in Antwerpen, de grootste stad van Vlaanderen.

www.uantwerpen.be